

פקודות המטה הארצי		
מספר: 14.01.06	תת-פרק: חקירת עבירות	פרק: חקירות

פקודות משטרת ישראל של המפקח הכללי

שם פקודת המטה הארצי: חקירת סיבות מוות

תאריך פרסום: 23/10/2018
תאריך תחילה: 23/10/2018
תאריך ביטול:
נוסח: 1

תוכן העניינים

1. הגדרות
2. כללי
3. חקירת מקרה מוות
4. חקירת מותו של חייל
5. הטיפול בגופה
6. בדיקת הגופה
7. נתיחת הגופה
8. ויתור על נתיחה
9. פתיחת קבר
10. גיליון חקירה
11. תיק מקרי מוות
12. סגירת תיק חקירה
13. חקירה ע"י שופט
14. ביטול פקודת קבע

14.01.06 – חקירת סיבות מוות

1. הגדרות

בפקודת המטא"ר הזאת –

- א. **"בדיקה חיצונית"** – כל בדיקה של הגופה שאינה בבחינת "נתיחה";
- ב. **"הסכמה לנתיחה"** – הסכמה בכתב בטופס הנמצא במערכת הממוחשבת, חתומה על ידי נותן ההסכמה ומצויה בידי הרופא המשפטי לפני תחילת הנתיחה;
- ג. **"חוקר הזירה"** – חוקר זירת העבירה או בוחן תאונות דרכים, לפי העניין;
- ד. **"נתיחת הגופה"** – כל פעולה הכרוכה בחיתוך אבר מאברי הגופה או בהוצאת רקמות או אברים ממנה;
- ה. **"קצין חקירות"** – קצין החקירות הממונה על חקירת מקרה המוות או ראש משרד תאונות דרכים (להלן: רמת"ד), לפי העניין;
- ו. **"רופא משפטי"** – רופא פתולוג מהמכון לרפואה משפטית;
- ז. **"רל"ח"** – ראש לשכת חקירות מרחבי.

2. כללי

- א. פקודה זו מסדירה את הכללים בעניין חקירת מקרי מוות, בהתבסס על הקבוע בחוק חקירת סיבות מוות, תשי"ח – 1958.
- ב. שוטר העוסק בחקירת מקרה מוות ינהג ברגישות המתבקשת בנסיבות העניין.
- ג. במקרים בהם קיים חשד לגבי סיבת המוות תיערך חקירה ראשונית במשותף ע"י גורמי אח"ם ואת"ן, ובהתאם לממצאים בעניין סיבת המוות, יהיה המשך החקירה באחריות אח"ם או את"ן, לפי העניין.

3. חקירת מקרה מוות

- א. **נסיבות שבהן המשטרה תחקור מקרה מוות**
  - קצין חקירות ינהל חקירה בדבר נסיבות מותו של אדם בהתקיים אחד מאלה:
    - (1) יש יסוד סביר לחשש שסיבת המוות אינה טבעית;
    - (2) יש יסוד סביר לחשש כי המוות נגרם בעבירה;
    - (3) סיבת המוות אינה ידועה או שאינה ידועה בוודאות;
    - (4) המוות אירע בהיות הנפטר במאסר, באשפוז בבית חולים פסיכיאטרי, במוסד סגור לילדים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית;
    - (5) כאשר זהותו של הנפטר איננה ידועה.
- ב. **היחידה המנהלת את החקירה**
  - (1) חקירת מקרה מוות תנוהל על ידי היחידה שבתחומה נתגלתה הגופה.
  - (2) על אף האמור בסעיף 1, נפטר אדם בבית חולים שאינו בתחום היחידה שבתחומה אירע המקרה שגרם למותו – תנהל את החקירה היחידה שבתחומה אירע המקרה שגרם למותו; היחידה

שבתחומה נמצא בית החולים שבו נפטר האדם, תנקוט בכל הפעולות הדרושות לאבטחת הראיות והמוצגים הנמצאים בתחומה, ותעבירם אל היחידה החוקרת.

(3) משנודע ליחידת המשטרה על מותו של אדם, בנסיבות המפורטות בסעיף א' בפרק זה, תפתח היחידה בחקירה כדי לקבוע את סיבת המוות ונסיבותיו, והאם המוות נגרם בעבירה.

(4) החקירה תכלול, לפי העניין והצורך, קביעת זהותו של הנפטר, איסוף ראיות ותיעודן, גביית הודעות ובדיקה חיצונית של הגופה.

(5) בדיקה חיצונית של הגופה תיעשה על ידי חוקר הזירה ואם החליט ק' החקירות כי יש צורך בכך – על ידי רופא משפטי. חוקר הזירה יתעד את בדיקתו במסמך מפורט בליווי לוח צילומים. במידה ורופא משפטי ערך את הבדיקה הרופא ירשום, בעקבות הבדיקה שערך, דו"ח מפורט הכולל את ממצאיו ואת סיבת המוות או לחלופין – חוו"ד מקצועית, שלפיה יש צורך בנתיחת הגופה, לשם קביעת סיבת המוות. קצין החקירות יצרף את העתק הדו"ח על הבדיקה החיצונית לתיק חקירה.

4. חקירת מותו של חייל

- א. מותו של חייל, שלא במסגרת הצבא, ייחקר כמקרה מוות של אזרח.
- ב. הודעה על החקירה תימסר, בהקדם האפשרי, ליחידת מצ"ח הקרובה, וזו רשאית לשגר חוקר מטעמה כמשקיף. חוקר מצ"ח יורשה לעיין בחומר החקירה ואף להעתיקו.
- ג. אין לעכב את החקירה בנסיבות מותו של חייל עד לבואו של המשקיף מטעם מצ"ח.

5. הטיפול בגופה

- א. עם השלמת שלבי החקירה הראשוניים, תועבר הגופה למכון לרפואה משפטית, לחדר המתים של בית חולים או למקום מתאים אחר, עד שיוחלט מה ייעשה בה. בחירת המקום להעברת הגופה תיעשה בהחלטת קצין החקירות לאחר אישור קצין אח"ם מרחבי ובהעדרו רל"ח ואם נדרש, בהתייעצות עם רופא משפטי ובהתאם לצורכי החקירה.
- ב. מסירת הגופה לנהג אמבולנס, לשם העברתה מן המקום שבו היא נמצאה תיעשה בנוכחות איש משטרה. העברת הגופה למכון לרפואה משפטית תלווה בטופס ייעודי לכך שנמצא במערכת הממוחשבת.
- ג. הממונה על החקירה יוודא מסירת הודעה מיידית לשאיירי הנפטר על הפטירה והמקום שאליו הועברה הגופה, אם פרטים אלו לא נודעו להם לפני כן.
- ד. על אף האמור בסעיף ג' לעיל, אם סיבת המוות היא תאונת דרכים או אירוע פלילי של רצח והריגה, שהתרחשו בארץ או בחו"ל, ההודעה למשפחות תטופל באחריות מדור נפגעים באתר"ן בהליך מסירת "הודעה מרה" כמפורט בנהלי את"ן.

6. בדיקת הגופה

- א. "בדיקת גופה", במסגרת חקירת מקרה מוות, משמעה אחת או יותר מהפעולות האלה:

- (1) בדיקה חיצונית של הגופה;
- (2) חיתוך באחד או יותר מחלקי הגופה;
- (3) בדיקה מעבדתית של דם ורקמות;

- 4) כל בדיקה אחרת לפי קביעת רופא משפטי ;
- ב. בדיקת הגופה לצרכי החקירה מכוונת להשגת המטרות הבאות בלבד :
- 1) קביעה רפואית של סיבת המוות.
  - 2) גילויים, תיאורם הרפואי-משפטי ופירושם של חבלות, של סימנים, ושל עקבות בגופה, כדי שאפשר יהיה לשחזר את האירוע הקשור במקרה המוות.
  - 3) שמירת ראיות (על ידי צילום או בדרך אחרת).
  - 4) קביעת זהותו של המנוח.
- ג. כאשר נערכת חקירה בנסיבת מותו של אדם, כאמור בסעיף 3א (1) יחולו ההוראות האלה :
- 1) ק' החקירות יבקש מהמכון לרפואה משפטית לבדוק את הגופה למטרות המנויות בסעיף ב לעיל.
  - 2) למרות האמור בסעיף ג(1) אין חובה לבקש בדיקה בכל חקירה והדבר נתון לשיקול דעת ק' החקירות אשר יתעד את החלטתו בתיק החקירה .
  - 3) אישורו של רופא שאינו פתולוג, כי סיבת המוות הייתה טבעית, לא תשמש אוטומטית כעילה לויתור על דרישה לבדיקת גופה. הדבר אמור גם לגבי תעודה שניתנה על ידי הרופא שטיפל בנפטר ערב פטירתו, או על ידי רופא של המוסד שבו הוחזק או טופל הנפטר.
  - 4) אם יעלה ספק אצל ק' החקירות, ביחס לסיבת המוות בשל אי התאמה בין קביעת הרופא ובין ממצאי החקירה, או כאשר החקירה העלתה ממצאים מחשידים וכו' – ייועץ במנהל המכון לרפואה משפטית.
- ד. על חקירת מותו של אלמוני יחולו הוראות פקודת מטא"ר 14.01.29 "טיפול המשטרה באיתור נעדרים וזיהוי אלמונים".

7. נתיחת הגופה

- א. החלטה על צורך בנתיחת גופה תתקבל רק אם נתקיימו שני התנאים הבאים יחד :
- 1) יש יסוד סביר לחשש שהמוות נגרם בעבירה, ברשלנות או בהזנחה.
  - 2) רופא משפטי קבע כי יש צורך בביצוע נתיחה לשם קביעת סיבת המוות.
- ב. נתיחת גופה שנמצא כי יש צורך לנתחה תהיה מותרת רק אם התקיים אחד מאלה :
- 1) נתיחה בהסכמה, בהתאם להוראת חוק האנטומיה והפתולוגיה תשי"ג-1953.
  - 2) נתיחה מכוח צו נתיחה, שניתן על ידי שופט שלום, בהתאם לחוק חקירת סיבת מוות תשי"ח 1958.
- ג. על אף האמור בסעיפים א ו- ב לעיל :
- 1) הסכים הנפטר, בעודו בחיים, שגופתו תנותח לאחר מותו – ניתן לבצע את הנתיחה ללא קבלת הסכמה מבני משפחתו, ואפילו אם התנגדו לכך במפורש.
  - 2) לא נתן הנפטר הסכמתו מראש לנתיחה – ניתן לקבל הסכמה מאחד מבני משפחתו לפי סדר הופעתם ברשימה, כדלקמן :
- א) בן או בת הזוג.
  - ב) בן או בת.
  - ג) הורה.
  - ד) אח או אחות

- אין לפנות לבן משפחה בדרגה נמוכה יותר, אלא בהיעדר בן משפחה בדרגת קרבה גבוהה יותר.
- (3) הסכמה של בן משפחה, כאמור בסעיף 2ג) דלעיל, לא תשמש בסיס חוקי, המספיק לביצוע נתיחה, במקרים כדלקמן :
- א) הנפטר חתם, בעודו בחיים, על מסמך שבו הוא מביע התנגדות לנתיחת גופתו לאחר מותו.
- ב) בטרם בוצעה הנתיחה, הוגשה התנגדות על ידי בן משפחה בדרגת קרבה שווה או גבוהה מזו של מי שנתן את ההסכמה.
- ג) בטרם בוצעה הנתיחה הוגשה לשופט שלום, על ידי גורם כלשהו, בקשה לחקור בנסיבות המוות.
- (4) נתקיימו התנאים המפורטים בסעיף 7. א' לעיל, אך מסיבה כלשהי, לא ניתן לבצע את הנתיחה על פי חוק האנטומיה והפתולוגיה – תוגש לבית משפט השלום בקשה למתן צו, המתיר את הנתיחה וזאת רק לאחר היוועצות היחידה החוקרת עם המכון הפתולוגי ופרקליט המחוז.
- (5) בקשה לצו נתיחה, תוגש לבית המשפט ביחד עם בקשה לחקירת נסיבות המוות על פי סעיף 19 לחוק חקירת סיבות המוות תשי"ח-1958. הבקשה תאושר בחתימה על ידי קצין חקירות או תובע. באחריות ק' החקירות למסור הודעה לבני משפחתו של הנפטר על הגשת הבקשה ועל המועד שנקבע לדיון בה.
- (6) ניתן צו לנתיחה – תועבר הגופה מיד למכון לרפואה משפטית ביחד עם טופס העברת גופה והעתק מאושר של צו נתיחה. אם בעת מתן הצו נמצאת כבר הגופה במכון, ידאג ק' החקירות להמצאת העתק מאושר של הצו למכון.
- (7) סירב שופט השלום לצוות על נתיחת הגופה או הורה לעכב את הנתיחה – יש להודיע על כך מיד ובדרך המהירה ביותר, למכון לרפואה משפטית או למוסד הרפואי שבו נמצאת הגופה באותה עת, כדי להבטיח שלא תיעשה בה כל פעולה, אלא על פי הוראות בית המשפט.
- (8) בקשה חוזרת – סירב שופט השלום לצוות על נתיחת הגופה, או הורה לעכב את הנתיחה ונתגלו לאחר מכן עובדות חדשות העשויות לשמש עילה לשינוי ההחלטה – תפנה היחידה לבית המשפט שנית, על פי הכללים המפורטים בסעיף 5) לעיל. בפנייה החוזרת יש לציין שבקשה קודמת נדחתה ולפרט את העובדות החדשות שבעטיין מוגשת בקשה חוזרת.
- (9) אם קיים חשש סביר שהסדר הציבורי יופר במקום מגורי הנפטר, בבית החולים או במכון לרפואה משפטית, בשל התנגדות קרובי הנפטר או אנשים אחרים לנתיחה, ימסור ק' החקירות על כך הודעה מידית למפקד המחוז על מנת שינקוט בצעדים הנדרשים.

8. סמכות ויתור על הנתיחה

- א. רל"ח או ק' בוחנים מחוזי, לפי העניין, מוסמך לוותר על נתיחת גופה גם לאחר שנתקבלה הסכמה לנתיחה. יש לוותר על הנתיחה משנקבע כי המקרה אינו מחייב חקירה משטרתית כאמור בסעיף 3א לעיל או שלא נתמלאו התנאים המצדיקים נתיחה כאמור בסעיף 6 לעיל.
- ב. משהוחלט לוותר על נתיחת הגופה, יש להודיע על כך מיידית לאלה :
- (1) למשפחת הנפטר, על מנת שתוכל לטפל בסדרי הקבורה.
- (2) להנהלת המכון לרפואה משפטית או בית החולים, אם הגופה מוחזקת באחד מן המוסדות האלו.
- ג. בהודעה לבני משפחת הנפטר יש להבהיר, כי הוויתור מתייחס לצורכי החקירה המשטרתית בלבד, וכי בני המשפחה רשאים לבקש נתיחת הגופה מיוזמתם הם ולצורכיהם.

ד. אם ההודעה על הוויתור נמסרה למכון לרפואה משפטית, יש לשלוח למכון בהקדם הודעת ויתור בכתב.

9. פתיחת קבר

- א. אם יש יסוד סביר לחשש כי מותו של אדם, שכבר נקבר בבית הקברות, נגרם בעבירה, ישקול הממונה על החקירה, בהתייעצות עם רופא משפטי את הצורך והתועלת בפתיחת הקבר ובהוצאת הגופה לבדיקה.
- ב. קבע ק' החקירות שיש צורך ותועלת בהוצאת הגופה מקברה, יבקש אישור לכך מאת קצין אח"ם המחוזי. עם קבלת האישור יפנה, בתיאום עם המכון לרפואה משפטית, אל שופט שלום, בבקשה למתן צו לפתיחת הקבר ולהוצאת הגופה.
- ג. הבקשה תוגש באופן המפורט בפסקה 4ג7) לעיל.

10. גיליון חקירה

- א. בכל מקרה מוות שנודע עליו למשטרה ייפתח גיליון חקירת מקרה מוות.
- ב. גיליון החקירה יסומן במספר הסידורי השנתי שבמפתח העניינים, וינוהל במערכת הממוחשבת.
- ג. נרשם גיליון חקירה – מקרה מוות, ובהמשך החקירה מסתבר שהמוות נגרם בעבירה או בתאונת דרכים, יועבר כל החומר שנאסף עד לאותו שלב, לתיק חקירה פלילית או לתיק תאונת דרכים, הכל לפי העניין.

11. תיק מקרי מוות

- א. במערכת הממוחשבת ייגנז כל החומר המתייחס למקרי המוות שנחקרו על ידי היחידה ושבינם לא נפתח תיק חקירה או תיק תאונת דרכים.
- ב. כל חומר החקירה המתייחס לאותו מקרה ישוך אליו במערכת הממוחשבת, לרבות תוצאות חקירה והמשך טיפול.
- ג. לכל תיק חקירת מקרה מוות יהיה מספר תיק והוא ינוהל במערכת הממוחשבת.

12. סגירת תיק חקירה

- א. חקירת המשטרה במקרה מוות תסתיים לאחר שנעשו כל הפעולות הדרושות ונקבע אחד מאלה :
  - 1) המוות היה טבעי
  - 2) המוות נגרם על ידי התאבדות
  - 3) המוות נגרם באסון טבע
  - 4) המוות נגרם בנסיבות אחרות ואין להאשים בו איש.
- ב. החלטה שהחקירה במקרה מוות נסתיימה – מסורה לרל"ח במקרי מוות טבעי בלבד. בשאר במקרים, כמפורט בסעיף 2א – 4) לעיל, לא ייסגר תיק החקירה אלא לאחר שפרקליט מחוז קבע שאין להאשים איש בגרימת המוות.

- ג. תיק חקירת מקרה מוות לא ייסגר בכל מקרה שהתעורר חשד כי נגרם ע"י איש משטרה או במתקן משטרה. אלא לאחר שמח"ש בדקה וקבעה שאין להאשים איש משטרה בגרימת המוות ואינה מנהלת תיק חקירה בעניין וכן, פרקליט מחוז או שופט חוקר קבעו שאין להאשים איש בגרימת המוות. הפנייה לשופט חוקר תהיה על פי העקרונות הקבועים בפקודות אלה.
- ד. תיק חקירה במקרה מוות אשר בגינו הוגשה לבית המשפט בקשה לחקירת נסיבות המוות, לא ייסגר אלא לאחר שסיכום התיק הועבר לשופט חוקר מקרי מוות וניתנה על ידו החלטה סופית בנדון.
- ה. חקירת מקרה מוות אשר נגרם בעבירה, לעולם לא תיסגר או תיגנו, עד להעמדתו לדין של מבצע העבירה.
- ו. במסגרת חקירת מקרה מוות שנגרם בעבירה פלילית, ומשלא אותר המבצע תערוך היחידה סטטוסים עיתיים לחקירת המקרה, בראשות ק' אח"ם מחוזי, זאת מידי שנה.

13. חקירה על ידי שופט

- המשטרה תפנה לשופט שלום בבקשת חקירה, לפי סעיף 19 לחוק חקירת סיבות מוות תשי"ח-1958, במקרים הבאים:
- א. כאשר יש צורך לקבל צו של שופט לנתיחת הגופה או להוצאת הגופה מהקבר.
- ב. כאשר המוות אירע בעת שהנפטר היה נתון במאסר או במעצר או שהיה מאושפז בבית חולים לחולי נפש או במוסד סגור או היה מוחזק על פי צו במעון חסות לנוער.
- ג. במקרים מיוחדים אחרים, שבהם קבע קצין אח"ם מחוזי או קצין בוחנים מחוזי או רמ"ד ת"ד באת"ן, הכל לפי העניין, כי יש חשיבות ציבורית בניהול חקירה בפני שופט חוקר מקרי מוות.

14. ביטול פקודת קבע

פקודת הקבע 14.01.013 – "חקירת מקרי מוות" – בטלה.